

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NUTARIMO
„DĖL VIEŠOJO SAUGUMO STIPRINIMO IR PLĖTROS PROGRAMOS
PATVIRTINIMO“ PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto Projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programos patvirtinimo“ projektas (toliau – Nutarimo projektas) parengtas, atsižvelgiant į 2021 m. sausio 1 d. įsigaliojusį Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymą, kuris iš esmės pakeitė strateginio valdymo (planavimo) sistemą Lietuvoje, bei į Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. gruodžio 16 d. nutarimu Nr. XIV-795 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. gegužės 28 d. nutarimo

Nr. IX-907 „Dėl Nacionalinio saugumo strategijos patvirtinimo“ pakeitimo“ atnaujintą Nacionalinio saugumo strategiją. Nutarimo projekte atliepami ir 2021–2022 m. pasikeitusios saugumo aplinkos nulemti iššūkiai.

Nutarimo projektas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo 5 straipsnio 1 dalies ir Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymo 8 straipsnio ir 18 straipsnio 2 dalies nuostatomis.

Nutarimo projektu siūloma patvirtinti Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programą (toliau – Programa) kaip ilgalaikę valstybinę saugumo stiprinimo programą, kuria siekiama įgyvendinti Nacionalinio saugumo strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. gegužės 28 d. nutarimu Nr. IX-907 „Dėl Nacionalinio saugumo strategijos patvirtinimo“, 39–41 punktų ir 32.11 papunkčio nuostatas, 36.5 papunkčio nuostatas dėl viešojo saugumo institucijų gebėjimų ir pajėgumų atremti hibridines grėsmes, dalyvauti valstybės gynyboje ir užtikrinti nacionaliniam saugumui svarbių įrenginių, turto ir objektų fizinę apsaugą vystymo ir 32.6 papunkčio nuostatą dėl Lietuvos kariuomenės sąveikos su viešojo saugumo institucijomis stiprinimo bei 2021–2030 metų nacionaliniame pažangos plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“ (toliau – Nacionalinis pažangos planas), nustatytus pažangos uždavinius, įgyvendinančius Nacionalinio saugumo strategiją: 10 tikslo „Stiprinti nacionalinį saugumą“ 10.6 uždavinį „Padidinti ES išorės sienos kontrolės veiksmingumą ir sustiprinti neteisėtos migracijos prevenciją ir kontrolę“, 10.7 uždavinį „Mažinti sunkaus nusikalstamumo ir terorizmo grėsmes“ ir 10.8 uždavinį „Didinti viešojo saugumo institucijų veiklos efektyvumą ir veiksmingumą“.

2. Projekto iniciatoriai ir rengėjai

Nutarimo projektą parengė Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Viešojo saugumo politikos grupės (vadovas Darius Domarkas, tel. (8 5) 271 8881, el. p. darius.domarkas@vrm.lt) patarėja Lina Bartaševičiūtė (tel. (8 5) 271 8778, el. p. lina.bartaseviciute@vrm.lt).

Pirminį Programos projektą rengė Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2020 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. 1V-488 „Dėl tarpinstitucinės darbo grupės sudarymo“ sudaryta darbo grupė, kurioje dalyvavo Vyriausybės kanceliarijos, Vidaus reikalų ministerijos ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, vidaus reikalų ir finansų ministrų valdymo sričių statutinių įstaigų ir Lietuvos teisėsaugos pareigūnų federacijos atstovai.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Projekte aptarti teisiniai santykiai

Nutarimo projektu tvirtinamos Programos projekto nuostatos apima klausimus, kurie šiuo metu aptarti Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. gegužės 7 d. nutarimu Nr. XII-1682 „Dėl Viešojo saugumo plėtros 2015–2025 programos patvirtinimo“ patvirtintoje Viešojo saugumo plėtros

2015–2025 programoje (toliau – Viešojo saugumo plėtros 2015–2025 programa).

Viešojo saugumo plėtros 2015–2025 programoje nustatyti ilgalaikiai viešojo saugumo plėtros tikslai, uždaviniai ir jų įgyvendinimo kryptys nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų prevencijos ir kontrolės, terorizmo prevencijos ir kontrolės, valstybės sienos kontrolės ir priešgaisrinės bei civilinės saugos srityse.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Nutarimo projektu tvirtinama Programa pakeistų šiuo metu galiojančią Viešojo saugumo plėtros 2015–2025 programą.

Vadovaujantis Strateginio valdymo įstatymo 8 straipsniu, Programos projekte numatytos pažangos priemonės, skirtos Nacionaliniame pažangos plane nustatytiems ir viešojo saugumo valstybės veiklos bei vidaus reikalų ministro valdymo sritims priskirtiems pažangos uždaviniams, įgyvendintiems Nacionalinio saugumo strategiją, įgyvendinti, šių pažangos priemonių rezultato rodikliai ir preliminaros pažangos uždaviniams įgyvendinti reikalingos pažangos lėšos (finansinės projekcijos). Finansinės projekcijos Programos projekte nurodytos pagal numatytas Nacionaliniame pažangos plane Vidaus reikalų ministerijai 10 tikslui „Stiprinti nacionalinį ir viešąjį saugumą“ įgyvendinti.

Priėmus Nutarimo projektą, būtų nustatytos valstybės mastu įgyvendinamos pažangos priemonės, kurias įgyvendinant būtų sprendžiamos viešojo saugumo srityje kylančių grėsmių nacionaliniam saugumui problemos:

- neteisėtos migracijos ir neteisėto prekių judėjimo keliamų grėsmių problema;
- nusikalstamumo ir terorizmo keliamų grėsmių problema;
- nepakankamai veiksmingai funkcionuojančių viešojo saugumo institucijų problema.

Įgyvendinant Programos projekte nurodytas pažangos priemones, taip pat būtų siekiama pasirengti naujiems galimiams iššūkiams ir mažinti ateities grėsmių riziką ir pavojus.

Į Programos projektą neįtraukta su civiline sauga susijusių nuostatų, kurios šiuo metu numatytos Viešojo saugumo plėtros 2015–2025 programoje. Atsižvelgus į poreikį civilinei saugai Lietuvoje teikti aukščiausią prioritetą ir sudaryti tinkamas prielaidas tvariai civilinės saugos sistemos plėtrai, nuspręsta parengti atskirą Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programą. Tokia programa užtikrintų sisteminius pokyčius civilinės saugos srityje, įgyvendinant Nacionalinio saugumo strategijos 36 punkte nustatytus valstybės pasirengimo valdyti krizes ir ekstremaliąsias situacijas užtikrinimo uždavinius (išskyrus 36.5 papunkčio nuostatas dėl hibridinių grėsmių atrėmimo, dalyvavimo valstybės gynyboje ir nacionaliniam saugumui svarbių įrenginių, turto ir objektų fizinės apsaugos) ir Nacionalinio pažangos plano 10.4 uždavinį „Užtikrinti efektyvų krizių nacionalinio saugumo srityje ir ekstremaliųjų situacijų valdymą bei jų prevenciją“.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto Projekto pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Patvirtinus Programos projektą, laukiama teigiamų rezultatų – būtų nustatytos pažangos priemonės, kurias įgyvendinant būtų siekiama esminių pokyčių stiprinant viešojo saugumo institucijų atsaką į grėsmes nacionaliniam saugumui. Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas Projektas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Programos įgyvendinimas turės teigiamą poveikį kriminogeninei situacijai, nes Programos projekte numatytos pažangos priemonės, skirtos prielaidoms veiksmingai nusikaltimų ir terorizmo prevencijai sudaryti ir kontrolei bei viešojo saugumo institucijų veiklos efektyvumui ir veiksmingumui didinti.

7. Kaip Projekto įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Nutarimo projektas tiesiogiai nesusijęs su verslo sąlygoms ir jo plėtra, tačiau Nutarimo projektu tvirtinamos Programos įgyvendinimas turėtų teigiamą įtaką verslo sąlygoms ir jo plėtrai, nes mažintų galimą nusikaltimų grėsmę ir žalą verslui.

8. Ar Projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Nutarimo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Projekto inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Nutarimo projektą, būtų pripažintas netekusiu galios Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. gegužės 7 d. nutarimas Nr. XII-1682 „Dėl Viešojo saugumo plėtros 2015–2025 programos patvirtinimo“.

10. Ar Projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Nutarimo projektas parengtas laikantis nustatytų reikalavimų. Nutarimo projekte neapibrėžiamos sąvokos ir jas įvardijantys terminai, kurie turėtų būti įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar Projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Nutarimo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu Projektui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Vadovaujantis Strateginio valdymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 292 „Dėl Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymo, Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymo 4 straipsnio 3 ir 5 dalių, 7 straipsnio 4 ir 1 dalių ir Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 14¹ straipsnio 3 dalies įgyvendinimo“, kiekvienai Programoje numatyta pažangos priemonei būtų parengtas ir vidaus reikalų ministro įsakymu patvirtintas pažangos priemonės aprašas, kuriame būtų nustatyti pažangos priemonės finansavimo planas, siekiami rezultatai ir priemonės veiklų suvestinė.

Kasmet būtų rengiamas ir vidaus reikalų ministro įsakymu tvirtinamas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui pavestų valdymo sričių strateginis veiklos planas, kuriame būtų planuojami 3 metų asignavimai, skirti Programoje numatytoms pažangos priemonėms, detalizuojant jų įgyvendinimą ir siekiamus rezultatus.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks Projektui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Programos projekto priede nurodytos preliminarios pažangos uždaviniams įgyvendinti reikalingos pažangos lėšos – finansinės projekcijos, kurių suma sudaro 308 400 tūkst. eurų. Vadovaujantis Strateginio valdymo įstatymo 12 straipsnio 1 dalies nuostata, kad „nacionalinėse plėtros programose planuojamos Nacionaliniame pažangos plane nustatytiems pažangos uždaviniams įgyvendinti reikalingos pažangos lėšos, kurios negali viršyti Nacionaliniame pažangos plane nustatytų finansinių projekcijų“, minėta suma nurodyta pagal finansines projekcijas, numatytas Nacionaliniame pažangos plane Vidaus reikalų ministerijai 10 tikslui „Stiprinti nacionalinį ir viešąjį saugumą“ įgyvendinti. Finansinės projekcijos bus reguliariai peržiūrimos ir prireikus tikslinamos.

Rengiant Programos projektą, preliminariai įvertinta, kad Nacionalinio pažangos plano 10.7 uždaviniui „Mažinti sunkaus nusikalstamumo ir terorizmo grėsmes“ ir 10.8 uždaviniui „Didinti viešojo saugumo institucijų veiklos efektyvumą ir veiksmingumą“ visapusiškai įgyvendinti prireiks papildomų finansinių išteklių – apie 400 000 tūkst. eurų (neįskaitant lėšų, reikalingų Programos pažangos priemonei „Tobulinti vidaus tarnybos sistemos pareigūnų rengimo ir kvalifikacijos kėlimo sistemą“, nes jų poreikis bus apskaičiuotas, priėmus sprendimą dėl minėtos sistemos pertvarkos krypties). Papildomas pažangos lėšų poreikis susijęs su atsaku į saugumo konteksto pokyčius, kuriuos nulėmė 2021 m. Baltarusijos režimo organizuotos instrumentalizuotos migracijos hibridinė ataka ir 2022 m. Rusijos karinė agresija prieš Ukrainą, taip pat su Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės rekomendacijų, pateiktų 2021 m. valstybinio audito ataskaitose „Priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų veikla mažinant gaisrų skaičių ir jų padarytus nuostolius“ ir „Policijos vykdoma nusikaltimų prevencija ir tyrimas“, ir Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155, veiksmų (11.6.2, 11.6.3, 11.6.5, 11.6.9 ir 11.6.10 papunkčiai) įgyvendinimu. Papildomos pažangos lėšos būtų reikalingos: nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų prevencijos organizavimo Lietuvos Respublikoje sistemai sukurti (apie 4 000 tūkst. eurų); viešojo saugumo institucijų pareigūnų aprūpinimui priemonėmis, skirtomis veikti nepaprastosios padėties, mobilizacijos ir karo padėties metu (apie 184 000 tūkst. eurų); nacionaliniam saugumui svarbių objektų fizinei apsaugai sustiprinti (apie 7 000 tūkst. eurų); vidaus reikalų sistemos pareigūnų rengimo ir kvalifikacijos kėlimo sistemos pertvarkai; vidaus reikalų sistemos pareigūnų darbo užmokesčiui padidinti pagal rengiamą Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto pakeitimo įstatymo projektą (apie 80 000 tūkst. eurų); policijos įstaigų pastatų statybai ir rekonstrukcijai bei Lietuvos policijos mokyklos padidėjusios rizikos situacijų įveikimo mokymo kompleksui įrengti (apie 17 000 tūkst. eurų); gaisrinių statybai ir rekonstrukcijai bei informacinių sistemų diegimui Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamente prie Vidaus reikalų ministerijos (apie 108 000 tūkst. eurų).

14. Projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Nutarimo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis: „viešasis saugumas“,

„ilgalaikė valstybinė saugumo stiprinimo programa“, „viešojo saugumo stiprinimas“, „viešojo saugumo plėtra“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
